

7. Обласний бюджет на 2013 рік / Чернівецька обласна рада. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://oblrada.cv.ua/>
8. Податковий кодекс України: чинне законодавство станом на 3 грудня 2010 року / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.unian.net/news/products/tmp/53810.doc>
9. Про Загальнодержавну програму використання та охорони земель: Закон України (проект). [Електронний ресурс]. – Доступний з http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/JF2JY00A.html.
10. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. // Регулювання земельних відносин в Україні і Львівській області. – 2003. – Ч. 3. – С. 226-251.
11. Сиякевич І.М. Екологічна і лісова політика : зб. наук.-техн. праць НЛТУ України / І.М. Сиякевич. – Львів : Вид-во ЗУКЦ, 2008. – Вип. 4. – 144 с.
12. Стратегія розвитку сільських територій Чернівецької області на 2011-2015 роки, Чернівці, 2010 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://eep.org.ua/files/Стратегія_Черновцы.pdf.
13. Україна у цифрах 2011 : стат. зб. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://library.osu.edu.ua/docs/Ukraina_u_cifrah-2011.pdf.

Костышин А.А., Стойко Н.Е. Экономический механизм регулирования землепользования в Украине

Освещены вопросы экономического стимулирования рационального использования земель в Украине. Проведен анализ зарубежного опыта экономического механизма охраны окружающей природной среды. Изучено украинское законодательство в сфере экономического воздействия на землепользователей. Разработаны рекомендации по усовершенствованию экономического механизма стимулирования рационального использования и охраны земель в Украине.

Ключевые слова: рациональное использование земель, охрана земель, механизм стимулирования, экономические инструменты.

Kostyshin O.O., Stojko N.Ye. The economic mechanism of regulation of land use in Ukraine

The article deals the issue of economic incentives for efficient use of land in Ukraine. The analysis of foreign experience economic mechanism of environmental protection. To study of Ukrainian legislation on the economic impact on land use. Developed recommendations for improvement of economic mechanisms to stimulate efficient use and protection of land in Ukraine.

Keywords: efficient use of land, land protection, incentive mechanism, economic instruments.

УДК 336.011:330.567.2 Доц. Р.А. Крамченко, канд. екон. наук – Львівська КА

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ЗМІСТУ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Розкрито передісторію формування фінансів домогосподарств як нового напрямку економічної науки на базі еволюції теорії фінансової поведінки домогосподарств. Систематизовано підходи до трактування категорії "фінанси домогосподарств" й уточнено її зміст. Виділено та охарактеризовано принципи організації фінансів домогосподарств.

Ключові слова: фінанси, принципи організації фінансів, фінансові теорії, фінансова поведінка домашніх господарств, фінанси домогосподарств.

Постановка проблеми. За останнє десятиліття в Україні відбувається активне становлення фінансів домогосподарств і як науки, і як практики, підтвердженням чого слугує виокремлення відповідного розділу у підручниках з

фінансів та поява дисертаційних досліджень, пов'язаних із концептуальними закладами фінансової поведінки населення. Незважаючи на певну новизну фінансів домогосподарств як напряму економічної науки (зарубіжні дослідження в цій області з'явилися лише в 90-ті роки ХХ ст.), цей напрям має ґрунтовну передісторію, сформувавшись на базі еволюції класичної фінансової теорії, концепції "економічної людини", теорії "нової економіки домашнього господарства", утвердження постулату антропоцентричної зорієнтованості трансформування суспільних систем. Сьогодні в розвинених країнах існує окрема сфера науково-методичних досліджень у сфері фінансової поведінки населення.

В Україні значущість вивчення концептуально-методологічних проблем і прагматичних аспектів розвитку фінансів домогосподарств зумовлюється логікою структурно-функціональної еволюції національної фінансової системи [8, с. 2]. У межах останньої фінанси домогосподарств відіграють пріоритетну роль й активізують суспільний прогрес (їх залучення в обіг є необхідною умовою розширення фінансового ринку, активування обсягу інвестицій для корпоративного сектору економіки).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна зарубіжна теорія фінансів домогосподарств викристалізувалася із результатів напрацювань наукових шкіл, котрі узагальнили економічні, демографічні, соціальні, психологічні закономірності поведінки економічних агентів (табл. 1).

Табл. 1. Генезис теорії фінансової поведінки домогосподарств

Період часу / Концепції	Короткий зміст	Домінанти
XVIII – середина ХХ ст. / Класична і неокласична фінансова теорія	Характеристика інструментарію прийняття фінансових рішень економічними суб'єктами, що ґрунтується на класичній теорії капіталу і базисних концепціях фінансового менеджменту	Капітал, його структура та ринки, вартість грошей, прибутковість фінансових активів, портфель активів
XVIII – середина ХХ ст. / Концепція економічної людини	Формалізація закономірностей поведінки індивідів, що заснована на абсолютизації власного інтересу й абстрагована від асиметричності інформації, відмінності кількісних оцінок фінансового активу тощо	Економічна інформація, кількісні оцінки, інтереси індивідів, особиста вигода, максимізація корисності
60-ті роки ХХ ст. / Нова економіка домашнього господарства	Характеристика життєдіяльності домогосподарств з економічної, демографічної, соціологічної та психологічної точок зору, вплив домогосподарств та їх поведінки на макроекономіку	Життєвий цикл сім'ї, демооекономічні, соціально-психологічні закономірності поведінки домогосподарств
70-ті -80-ті роки ХХ ст. / Гіпотези "фінансової поведінки" і емпіричні "ефекти"	Опис емпіричних закономірностей у поведінці економічних суб'єктів на фінансових ринку, обґрунтування нерациональності поведінки учасників ринку за умов невизначеності та ризику	Асиметричність сподівань, неадекватні оцінки ймовірності, ілюзії та парадокси
90-ті роки ХХ ст. – до сьогодні / Фінансова поведінка домашніх господарств	Моделювання фінансової поведінки домогосподарств, обґрунтування пріоритетів у середовищі господарювання, сценарії поведінки за різних ситуацій на фінансовому ринку	Споживча, накопичувальна, інвестиційна моделі фінансової поведінки, позитивна (активна) і негативна поведінка тощо

Складено за: [13].

У нашій країні вивчення окремих аспектів фінансової поведінки населення відображено у публікаціях В. Андрущенко, Ю. Барського, З. Ватаманюка, В. Дороша, Т. Єфременко, В. Ільїна, Т. Кізими, Е. Лібанової, С. Панчишина, М. Савлука, З. Скринник, Н. Холода, С. Юрія та ін. Проте, визнаючи фундаментальний внесок названих науковців у розвиток економічних досліджень, констатуємо, що фінанси домогосподарств як важлива сфера фінансової системи України досі залишаються малодослідженим напрямом фінансової науки, який ще не набув ґрунтового і системного характеру [8, с. 2].

Мета дослідження полягає в поглибленні теоретичних засад фінансів домогосподарств у напрямі уточнення дефініції цієї категорії та характеристики базових принципів їх організації.

Виклад основного матеріалу. Певні аспекти використання терміна "домогосподарство" в окремих дисциплінах визначаються специфікою наукового дослідження й тому у науково-практичній літературі відсутні чітко визначені межі його застосування. Вивчення ж його як ринкового інституту у вітчизняну науку прийшло з імплементацією системи національних рахунків, згідно з якою домогосподарства, по-перше, налічують одну чи більше фізичних осіб (не обов'язково родичів); по-друге, вони проживають в одному приміщенні; по-третє, їх об'єднує спільний бюджет і спільне споживання певних видів товарів чи послуг; по-четверте, вони самостійно приймають рішення щодо розпорядження своїми фінансовими та іншими ресурсами. Згідно з СНР, у поняття "домашнє господарство" включають також некорпоративні підприємства домашніх господарств, діяльність яких ні з юридичного, ні з економічного погляду неможливо відокремити від їх власників. Оскільки розуміння домогосподарства виходить за межі інструменту аналізу стану суспільства, а розглядається у контексті особливого типу господарства, що впливає на всі суспільні процеси, фінанси домогосподарств виділено у самостійну ланку фінансової системи.

Для формування власного розуміння фінансів домогосподарств здійснено ґрунтовний огляд джерельної бази, що дав нам змогу виокремити найбільш показові підходи до розгляду такої важливої категорії (табл. 2).

Як бачимо з табл. 2, дефініції фінансів домогосподарств можна об'єднати у три блоки. До першого блоку відносимо найбільш звужені підходи, за якими розуміння фінансів домогосподарств розглядають крізь призму активів і зобов'язань [3], формування і використання грошових доходів [7], грошових фондів [14]. Другий блок об'єднує ті підходи до трактування фінансів домогосподарств, які обмежуються сукупністю лише грошових відносин [5, 6, 12] чи фінансових відносин [11]. Найбільш вдалими, на наш погляд, є трактування фінансів домогосподарств як сукупності економічних відносин [2, 8], які включають у себе грошову чи фінансову складову. Матеріалізуються такі відносини у грошові потоки у формі доходів та витрат членів домогосподарств, втім їх вектор спрямування проектується на розвиток не тільки людського капіталу, а людського потенціалу.

Мету держави на сучасному етапі – соціально-економічний розвиток – логічно інтерпретувати як спрямованість її зусиль на формування й розвиток людського потенціалу, а не капіталу [10, с. 11]. Людський капітал – дещо вужче

поняття за людський потенціал, оскільки він є реалізованою або ж придатною до реалізації частиною потенціалу.

Табл. 2. Підходи науковців до трактування фінансів домогосподарств

Автор, джерело	Ключові слова у визначенні	Означення фінансів домогосподарств
Дадашев А., Черник Д. [5]	Сукупність грошових відносин	Сукупність грошових відносин, які виявляються в особливих формах доходів і витрат, і відповідно – у формуванні та використанні бюджету кожного домогосподарства з метою задоволення особистих і сімейних потреб
Поляк Г. [12]	Сукупність економічних грошових відносин	Сукупність економічних грошових відносин, пов'язаних з формуванням та використанням грошових коштів, отриманих внаслідок індивідуальної трудової діяльності
Белозьоров С. [3]	Сукупність фінансових активів і зобов'язань	Сукупність фінансових активів і зобов'язань домогосподарства, а також способів ефективного управління ними в умовах ринкової економіки
Єкшембієв Р. [7]	Система формування та використання грошових доходів	Система формування та використання грошових доходів груп осіб, які проживають в одному приміщенні і ведуть спільне господарство з метою спільного споживання та накопичення
Орлов Л. [11]	Фінансові відносини	Фінансові відносини між фізичними особами, які спільно проживають і ведуть спільне господарство
Окунева Л. [6]	Економічні грошові відносини	Економічні грошові відносини щодо формування і використання фондів коштів з метою забезпечення матеріальних і соціальних умов життя членів домогосподарства та їх відтворення
Барський Ю., Дорош В. [2]	Сукупність економічних відносин	Сукупність економічних відносин, у які вступають домашні господарства з приводу формування, розподілу і використання фондів грошових коштів з метою відтворення та розвитку людського капіталу та задоволення потреб своїх членів
Кізіма Т. [8]	Сукупність економічних відносин	Сукупність економічних відносин домогосподарств, матеріалізованих у грошових потоках, які виявляються у формі доходів і витрат, щодо формування, розподілу та використання фондів грошових коштів з метою відтворення і розвитку людського капіталу та задоволення потреб членів цих господарств і суспільства загалом
Грідчина М., Захожай В. [14]	Грошові фонди	Грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних внаслідок трудової, господарської та інших видів діяльності

Отож, трактуючи категорію фінанси домогосподарств, ми акцентуємо на таких аспектах. Перше, – фінанси домогосподарств позиціонуються як соціально-економічна категорія, оскільки вони закладають базис стилю споживання та життєдіяльності людності крізь призму фондів грошових коштів (індивідуальних чи загальних – призначених відповідно для придбання предметів особисто-го чи спільного вжитку; фондів споживання чи накопичення – призначених відповідно для фінансування поточних чи капітальних майбутніх витрат), цим самим забезпечуючи розвиток людського потенціалу окремих індивідуумів, їх родин і суспільних систем загалом. Друге, фінанси домогосподарств матеріалізу-

ються у внутрішніх та зовнішніх грошових потоках, оскільки як явище вони відображають ці потоки у специфічній формі доходів і витрат. Третє, фінанси домогосподарств охоплюють сукупність економічних відносин, оскільки у такі відносини вступають домогосподарства з приводу формування, розподілу та використання фондів грошових коштів.

Як кожному суб'єкту економічних відносин, домашнім господарствам притаманні економічна свобода та відповідальність, що є визначальним чинником фінансової взаємодії домашніх господарств з усіма економічними агентами. В умовах ринку фінансові відносини охоплюють й майнові відносини, тому вони виступають як відносини між різними власниками. Отож, домогосподарства, виступаючи власниками доходів, можуть приймати будь-які господарські рішення щодо їх використання. Розподіляючи і витрачаючи грошовий дохід, домашні господарства можуть реалізовувати свої потреби, свою шкалу уподобання, реалізуючи свої інтереси.

Відповідно до принципів організації фінансів підприємств та держави, можна розкриємо їх зміст на рівні домогосподарств:

1. Фінансової самодостатності у процесі відтворення – склад бюджету домогосподарств повинен забезпечувати покриття своїх витрат за рахунок результатів від власної трудової і підприємницької діяльності та зовнішніх надходжень коштів.
2. Повної самостійності – самостійність рішень щодо використання власних і залучених коштів, яка забезпечує свободу маневрування ресурсами і дає змогу їх концентрувати у визначених напрямках фінансово-господарської діяльності домогосподарства.
3. Фінансового планування бюджету домогосподарств – фінансове планування бюджету домогосподарства передбачає отримання та цільове використання грошових коштів, визначає оперативну, тактичну і стратегічну спрямованість грошових потоків.
4. Розподілу фінансових ресурсів на власні та позикові – участь домогосподарств у кредитних операціях сприяє поповненню грошового доходу домогосподарства, активізації споживчого попиту й розвитку національного фінансового ринку.
5. Розмежування основної та інвестиційної діяльності – домогосподарства спрямовують грошові потоки не лише у русло забезпечення основних потреб, а й на інвестування у капітал (фізичний, фінансовий, людський) з метою збільшення власних доходів.
6. Матеріальної зацікавленості – основна мета фінансово-господарської діяльності домогосподарства полягає у максимізації задоволення потреб кожного з його учасників і, як наслідок, ефективізації людського розвитку.
7. Формування резервних фондів – наявність достатніх і необхідних обсягів фінансових резервів у бюджетах домогосподарств знижує їх фінансові ризики в умовах нестабільності зовнішнього середовища.
8. Внутрішньої фінансової дисципліни – домогосподарства, плануючи власний бюджет, передбачають терміни і суми виплат обов'язкових платежів та виконання узятих на себе фінансових зобов'язань перед державними інституціями, суб'єктами господарювання, кредитною системою, фондами та громадянами.

Висновки. У процесі становлення нового напрямку економічної науки – фінансів домогосподарств – виникає низка невирішених проблем фундаментального характеру. Огляд наукових праць з тематики фінансів домогосподарств дав змогу виокремити три основних блоки підходів до трактування змісту цієї категорії: 1) кризь призму активів і зобов'язань, грошових доходів, грошових фондів; 2) кризь призму грошових чи фінансових відносин; 3) кризь призму економічних відносин. Фінанси домогосподарств ми означуємо як соціально-економічну категорію, що характеризує економічні відносини домогосподарств щодо формування, розподілу та використання фондів грошових коштів, які, матеріалізуючись у грошові потоки, набувають форми доходів і витрат та забезпечують розвиток суспільних систем. Організація фінансів домогосподарств базується на комплексі принципів, серед яких: самодостатність; самостійність, планування бюджету, розподілу ресурсів, розмежування діяльності, зацікавленість, формування резервів, фінансова дисципліна.

У подальших дослідженнях необхідно приділити увагу поглибленню вивчення теоретичної бази тематики фінансової поведінки людинності, удосконаленню політики формування і розподілу доходів домогосподарств, ефективізації трансформації потенціалу заощаджень домогосподарств, оптимізації бюджетів населення.

Література

1. Бабич А.М. Государственные и муниципальные финансы / А.М. Бабич, Л.Н. Павлова. [Электронный ресурс]. – Доступный с http://www.i-u.ru/biblio/archive/gosudarstvennie_i_municipalnie_finansi/00.aspx
2. Барський Ю.М. Ринкові засади організації фінансів домогосподарств в Україні : монографія / Ю.М. Барський, В.Ю. Дорош. – Луцьк : РРВ ЛНТУ, 2011. – 170 с.
3. Белозёров С.А. Финансы домашнего хозяйства (сущность, структура, управление) : дисс. ... д-ра экон. наук: спец. 08.00.10 – "Финансы, денежное обращение и кредит" / С.А. Белозёров. – СПб., 2006. – 311 с.
4. Воробьев Ю.Н. Финансы домашних хозяйств: современные приоритеты / Ю.Н. Воробьев // Итоговая научно-практическая конференция преподавателей, аспирантов и студентов Национальной академии природоохранного и культурного строительства за 2006/2007 у.г. – Симферополь : Изд-во "Таврия", 2007. – 100 с.
5. Дадашев А.З. Финансовая система России : учебн. пособ. / А.З. Дадашев, Д.Г. Черник. – М. : Изд-во "Прадо-М", 1997. – С. 220-241.
6. Дробозина Л.А. Финансы. Денежное обращение. Кредит / Л.А. Дробозина, Л.П. Окунева, Л.Д. Андросова. – М. : Изд-во "Финансы", 1999. – 479 с.
7. Екшембиев Р.С. Персональные финансы в финансовой системе государства. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.books-finance.ru/213061.html>.
8. Кізима Т.О. Финансы домогосподарств: концептуальні засади теорії і практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра экон. наук: спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / Т.О. Кізима; Тернопільський НЕУ. – Тернопіль, 2011. – 36 с.
9. Миляков Н.В. Финансы : курс лекций / Н.В. Миляков; Гос. ун-т упр. – М. : Изд-во ИН-ФРА-М, 2002. – 432 с.
10. Ніколайчук М.В. Управління людським капіталом за умов розвитку економіки знань : монографія / М. В. Ніколайчук. – Хмельницький : Изд-во ХНУ, 2012. – 201 с.
11. Орлов Л.Ф. Исследование роли и места финансов домашних хозяйств в современной экономике России / Л.Ф. Орлов // Вестник Московского государственного областного университета. – Сер.: Экономика. – 2010. – № 1. – С. 35-39.
12. Поляк Г.Б. Финансы : учебн. пособ. / Г.Б. Поляк. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.institutiones.com/download/books/1454-finansy-polyak-uchebnik.html>.

13. Суркин В.В. Финансы домохозяйств в исследованиях зарубежных и российских экономистов / В.В. Суркин // Сервис plus : науч.-практ. журнал / Российский государственный университет туризма и сервиса. – 2008. – № 4. – С. 82-86.

14. Финансы (теоретичні основи) : підручник / за ред. М.В. Грідчиної, В.Б. Захожая. – Вид. 3-тє, [стереот.]. – К. : Вид. дім "Персонал", 2008. – 306 с.

Крамченко Р.А. Интерпретация содержания и принципы организации финансов домохозяйств

Раскрыта предыстория формирования финансов домохозяйств как нового направления экономической науки на базе эволюции теории финансового поведения домохозяйств. Систематизированы подходы к трактовке категории "финансы домохозяйств" и раскрыто ее содержание. Выделены и охарактеризованы принципы организации финансов домохозяйств.

Ключевые слова: финансы, принципы организации финансов, финансовые теории, финансовое поведение домохозяйств, финансы домохозяйств.

Kramchenko R.A. The interpretation of the essence of finance household and its principles

The article describes the background forming household finances as a new direction of economic science. Dug up the evolution theory financial behaviour of households. The article summarizes the approach to the interpretation of the category "household finance". Specified by the contents of the category "household finance". Isolated and characterized by principles of finance households.

Keywords: finance, principles of finance, financial theory, financial behaviour, household finances.

УДК 331.5(477.87) Доц. Ю.В. Машика, канд. екон. наук – Ужгородський НУ

ПРОБЛЕМИ ТА РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Досліджено рівень безробіття в Україні та країнах ЄС. Оскільки безробіття є важливою соціально-економічною проблемою, також з'ясовано наслідки, які спричиняє проблема безробіття у суспільстві. Вирішення проблеми безробіття є важливим кроком до кращого життя у розвиненій країні. Зазначено й описано головні причини досить високого рівня безробіття на сьогодні, а саме такі як: спад економіки і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу, структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні), рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний). Окрім цього, доведено, що ринок праці є складною економічною структурою, яка потребує постійних досліджень, аналізу, статистичного обліку та постійного законодавчого регулювання.

Ключові слова: державне управління, зайнятість, рівень безробіття, Європейський Союз, міграція робочої сили, молодіжне безробіття, регулювання, робоче місце, конкуренція, ВВП, продуктивність праці.

Постановка проблеми. Сьогодні безробіття є великою соціально-економічною проблемою, яка потребує вивчення, аналізу та розроблення методів її вирішення. Оскільки безробіття є характеристикою конкурентоспроможності ринку праці, то це у суспільстві супроводжується поширенням бідності, ресурси не повністю використовуються, збурюється соціальна нестабільність і т.ін. Унаслідок зростання безробіття в Україні та країнах ЄС, бідність зумовлює зменшення доходів сімей, члени яких не мають постійного місця роботи, і це знижує попит на різні види товарів і послуг, зменшує доходи держави та реалі-

зацію формування бюджету та реалізацію соціальних програм. Безробіття призводить до виникнення таких негативних показників, як злочинність та суїциди, тому що люди опиняються у безвихідній ситуації, і не маючи коштів на проживання, закінчують життя самогубством. Зростання рівня безробіття також є загрозою стабільному розвитку країни та національній безпеці і можливий розвиток дестабілізації в економіці. Люди шукають собі постійне місце роботи, і якщо їй це не вдається, то з'являється почуття відчаю. Ці люди зазнають психологічних травм і через такі психічні зрушення не контролюють свою поведінку і здатні на необдумані вчинки. Отже, актуальність питання безробіття є дуже важливим і потребує уваги до себе з боку держави. Саме за допомогою такого регулювання можна позбутись недоліків функціонування ринку праці.

Аналіз останніх джерел досліджень та публікацій. Безробіття є глобальною проблемою, яка потребує значних досліджень, порівнянь, аналізів. Цей прояв суспільного життя досліджувало багато економістів: В. Галицький, І. Гнибіденко, І. Моцін, Ю. Маршавін, Я. Міклош, Л. Єневич, В. Саульська, Л. Шиян, М. Міропольська, а також інші зарубіжні фахівці. Першу спробу пояснити сутність і причини безробіття зробив Т. Мальтус. Його концепція з певними модифікаціями існує й досі. Засобами усунення безробіття Мальтус і неомальтузіанці вважають війни, епідемії, свідоме обмеження народжуваності тощо. Проте, незважаючи на значний загальносвітовий науковий доробок, проблеми безробіття і досі залишаються вивченими недостатньо глибоко, тому є потреба в подальших наукових дослідженнях.

Невирішені аспекти проблеми. Незважаючи на значний науковий доробок, повною мірою досліджено питання особливостей проблем та рівня безробіття в Україні та країнах ЄС протягом 2000-2012 рр. та 9 місяців 2013 р., що власне і стало предметом дослідження.

Мета роботи – оцінити сучасний стан безробіття в Україні та Європейському Союзі, а також дослідити причини розвитку безробіття та методи його вирішення. Для цього використовували методи статистичні, економіко-математичні, порівняльного аналізу та динамічних рядів.

Основна частина. Безробіття – це соціально-економічне явище, пов'язане з перевищенням пропозиції робочої сили відносно попиту на неї, стан зайнятості частини економічно активного населення [8, с. 182]. Стан безробіття базується на трьох критеріях, які повинні задовольнятися одночасно: "без роботи", тобто відсутність роботи за наймом або самозайнятості; "готовність і здатність працювати у даний час"; "пошук роботи" [6, с. 172].

Офіційна статистика України штучно занижує не лише рівень безробіття, а й інші найважливіші для визначення життєвого рівня показники. Так, на думку американського економіста В. Квінта, рівень офіційно визнаного безробіття в Україні становив лише 4 % від працездатного населення, а насправді – на 13 % вище, ніж у середньому по країнах, які у травні 2004 р. вступили до ЄС. Це позначається і на безробітних – вони відчувають значний психологічний тиск, частіше хворіють на серцеві, нервові захворювання, більше схильні до відчайдушних вчинків. Державна служба зайнятості ставить перед собою завдання пришвидшити працевлаштування безробітних і зменшити середню три-